ધોરણ - 6 સંસ્કૃત

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
શ્રવણ		
Sn601 સરળ પદ્યો (સુભાષિતો પ્રહેલિકા અને ગીતો) અને ટૂંકાં વાક્યો સાંભળીને સમજે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારનાં • સાદાં ક્રિયાપદો • સુભાષિતો • પ્રહેલિકાઓ • ગીતો	સંસ્કૃત ભાષાનું અધ્યયન કરાવતી વખતે શ્રવણ, કથન, વાચન અને લેખન કૌશલ્યને વિકસિત કરવા અધ્યેતાને જોડી / જૂથ/ વ્યક્તિગત રીતે સમાવેશી વ્યવસ્થામાં તકો પૂરી પાડી નીચે પ્રમાણે થઇ શકે તે માટે પ્રેરવા. • સાદી સૂચનાઓ, રોજિંદા શિષ્ટાચાર જેવી બાબતોને સંસ્કૃતમાં રજૂ કરી શ્રવણ અનુભવો પૂરા પાડવા. દા.ત. नमो नमः । ध्यानं ददातु । गीतं गायतु । • સંસ્કૃત ગીતો, સુભાષિતો, શ્લોક તથા મંત્ર વગેરેનું ગાન અને પઠન શુદ્ધ ઉચ્ચારણ સાથે વર્ગમાં તથા પ્રાર્થનાસભામાં કરાવવું. • ટેપ, ડીવીડી, કમ્પ્યૂટર, મોબાઈલ દ્વારા ગીતો, સુભાષિતો તથા શ્લોકો વગેરેના ગાન તેમજ શ્રવણનો મહાવરો કરાવવો. • ટૂંકાં વાકયોને અભિનય સાથે રજૂ કરાવવાં. • ટીવી અને રેડીઓમાં આવતા સંસ્કૃતભાષાના સમાચારોનું શ્રવણ કરાવવું. • ફ્લેશકાર્ડ ભીંતચિત્રો તેમજ અભિનય સાથે રજૂઆત કરીને રોજિંદી વસ્તુઓનો પરિચય તથા ભાષાક્રિડાનો શ્રવણ કૌશલ્યના વિકાસ માટે ઉપયોગ કરવો. • ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યાની ફ્લેશ કાર્ડ દ્વારા અંક અને શબ્દમાં સમજ. • ૧ થી ૧૦ ની સંખ્યાનું ગીત અભિનય સાથે રજૂ કરવું. (શિક્ષક આવૃત્તિ પાનાં નં-૨૧) • ભાષાક્રિડા કતિ રે કતિ રે.. રમત રમાડવી. (શિક્ષક આવૃત્તિ પાનાં નં-૨૦)
Sn602 સ્વપરિચયને લગતા ટૂંકા પ્રશ્નો સમજે છે.	• પરસ્પર અભિવાદન તેમજ પરિચયનાં વાક્યો	
Sn603 સાદાં વાક્યો સાંભળીને સમજે છે.	• સાદાં વાક્યો, આજ્ઞાર્થ, સૂચના, વિનંતી	
Sn604 1 થી 12 સુધીની સંખ્યા સાંભળીને સમજે છે.	• ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યાની સમજ	
Sn605 પૂર્ણ કલાકમાં સમય સાંભળીને સમજે છે.	• પૂર્ણ સંખ્યામાં સમયનું શ્રવણ	

DRAFT

<table>
<tr><th>અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ</th><th>અભ્યાસ બિંદુ</th><th>શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>• ઘડિયાળ દ્વારા પૂર્ણ સમયની (કલાકમાં) સમજનો મહાવરો કરાવવો.
• બાળગીતો, જોડકણાં તેમજ મનોરંજક કથાઓ ટૂચકાંઓ દ્વારા શ્રવણ કૌશલ્યના અનુભવો પૂરા પાડવા.</td></tr>
<tr><td>કથન</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Sn606 સરળ પદ્યો (સુભાષિતો પ્રહેલિકા અને ગીતો) અને ટૂંકાં વાક્યો શુદ્ધ ઉચ્ચાર સાથે બોલે છે.</td><td>વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના
❖ સુભાષિતો
❖ પ્રહેલિકાઓ
❖ ગીતોનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ</td><td rowspan="5">• વર્ગખંડમાં વિદ્યાર્થીને બોલવાનો પૂરતો અનુભવ મળે તેવી વ્યવસ્થા કરવી જેમ કે પ્રાર્થના સભામાં મંત્રો, શ્લોકોનું વ્યક્તિગત તેમજ સમૂહગાન / પઠન કરાવવું.
• વર્ગખંડમાં વિદ્યાર્થી સાથે વાર્તાલાપ કરવો. किम्, कदा, कुत्र જેવા પ્રશ્ન વાચક સર્વનામો નો ઉપયોગ કરી ઉત્તર આપવા પ્રેરવા.
• બે જૂથ પાડીને તેમાં સામસામે સાદા પ્રશ્નો પૂછવાની અને ઉત્તરો મેળવવાની સ્પર્ધા કે રમત કથન કૌશલ્યના વિકાસ માટે યોજવી.
• વિદ્યાર્થીઓ પોતાના પરિચય વર્ગ સમક્ષ રજૂ કરે તેવી પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ કરવો.
• મૌખિક અભિવ્યક્તિના વિકાસ માટે દૃશ્ય –શ્રાવ્ય સાધનો, ચિત્રો તેમજ અન્ય સાધનોનો ઉપયોગ કરવો.
• સંસ્કૃતમાં સૂચનાઓ, દ્વિ-પદી, ત્રિ -પદી વાક્યો કથન સાથે અભિનય સાથે રજૂ કરાવવાં.
• ટૂંકાં વાકયોને કથન સાથે અભિનય સાથે રજૂ કરાવવા.
• ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યાની ફ્લેશ કાર્ડ દ્વારા અંક અને શબ્દમાં સમજ સાથે મહાવરો કરાવવો.
• સંખ્યા અને સમયનો વર્ગખંડમાં શુદ્ધ ઉચ્ચાર સાથેનો મહાવરો કરાવવો.
• ભાષાક્રિડા शृगालभ्राता शृगालभ्राता, कः समयः ? રમત રમાડવી.
• સુભાષિતો તથા શ્લોકો વગેરેના ગાન અને પઠન સ્પર્ધાનું આયોજન કરવું.</td></tr>
<tr><td>Sn607 સ્વપરિચય ને લગતા ટૂંકા પ્રશ્નોના મૌખિક ઉત્તર આપે છે.</td><td>• પરસ્પર અભિવાદન તેમજ પરિચયનાં વાક્યો</td></tr>
<tr><td>Sn608 સાદાં વાક્યો (બેથી ત્રણ શબ્દોવાળાં) બોલે છે.</td><td>• સાદાં વાક્યો, આજ્ઞાર્થ, સૂચના, વિનંતી સૂચક વાક્યો.</td></tr>
<tr><td>Sn609 1 થી 12 સુધીની સંખ્યા સમજીને બોલે છે.</td><td>• ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યાનું કથન</td></tr>
<tr><td>Sn610 પૂર્ણ કલાકમાં સમય સમજીને બોલે છે.</td><td>• પૂર્ણ સંખ્યામાં સમયનું કથન</td></tr>
</table>

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
Sn611 સરળ સાદાં શબ્દો અને વાક્યોનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ સાથે પઠન કરે છે અને સમજે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના • સાદાં શબ્દો અને વાકયોનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ સાથે પઠન	• સાદા સંવાદો તૈયાર કરી તેનું વાંચન રોલ પ્લેના સ્વરૂપમાં કરાવવું. • વાચન ક્ષમતાના વિકાસ માટે ઉપયોગી હોય એવી ભાષાની રમતો વર્ગખંડમાં મુક્ત રીતે રમાડવી. જેમ કે જાદુઈ કોથળી માંથી ચિઠ્ઠી ઉપાડી જે શબ્દ આવે, વાક્ય આવે વાંચી સંભળાવવું • ક્રિયાપદોના ફ્લેશ કાર્ડ બતાવવા, વિદ્યાર્થીઓ તેને વાંચે અને સમૂહમાં તે પ્રમાણે ક્રિયા કરે. • વર્ગ અને શાળા કક્ષાએ સંસ્કૃત વાંચનની સ્પર્ધા યોજવી. • વાંચનરૂચિ જગાડવા ફલક પર નવાં નવાં સુભાષિતો લખીને તેનું વાંચન અને ગાન કરાવવું. • વિદ્યાર્થીઓ પાસે નામપદ અને ક્રિયાપદનાં કાર્ડને જોડીને વાંચન કરાવવું. • વિસર્ગ, અનુનાસિક, હલન્તવાળા શબ્દોનું પઠન કરાવવું. • ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યાનું વ્યક્તિગત અને સમૂહમાં વાંચન કરાવવું. • સંખ્યા પઠનની ઓળખની રમત રમાડવી. • ઘડિયાળના ઉપયોગથી પૂર્ણ સંખ્યામાં સમયનું વાંચન કરે.
Sn612 સરળ વાક્યો, સૂક્તિઓ, અને સુભાષિતોમાં આવેલ વિસર્ગ અને અનુસ્વારવાળાં પદોનું શુદ્ધ વાંચન કરે છે.	• સરળ વાક્યો, સુભાષિતો અને સૂક્તિઓનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ સાથે વાંચન	
Sn613 સાદા, સરળ અને ગેય સુભાષિતો અને ગીતોનું લયબદ્ધ પઠન કરી શકે છે. અને ગાન કરે છે.	• સાદા, સરળ, ગેય સુભાષિતો અને ગીતોનું યોગ્ય પઠન	
Sn614 1 થી 12 સુધીની સંખ્યા તેમજ સમયનું વાંચન કરે છે.	• ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યાનું પઠન	
Sn615 ઘડિયાળમાં પૂર્ણ સંખ્યામાં સમયનું વાંચન કરે છે.	• પૂર્ણ સંખ્યામાં સમયનું પઠન	
લેખન		
Sn616 સાદા શબ્દોનું અનુલેખન કરે છે.	વિદ્યાર્થીઓની વયકક્ષા અનુસારના • સાદા શબ્દોનું અનુલેખન	સાદા શબ્દો અને વાક્યોના અનુલેખનની પ્રવૃત્તિ કરાવવી. ખાસ કરીને દેવનાગરી લિપિમાં અક્ષર લેખનનો અભ્યાસ કરાવવો.
Sn617 સરળ વાક્યોનું અનુલેખન કરે છે.	• સાદાં વાકયોનું અનુલેખન	• ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચાર્ટ્સમાં ભૂલો થવાની સંભાવના હોય તેવા શબ્દો બતાવવા તથા બાદમાં તેનું શ્રુતલેખન કરાવવું. • કંઠસ્થ થયેલા સુભાષિતોના કોઈ ભાગનું લેખન કરાવવાનો અભ્યાસ કરાવવો. • શ્રુતલેખન દ્વારા અંકોને લખવા, જોડી કાર્યમાં શબ્દ લખવાની સ્પર્ધા યોજવી.
Sn618 સાદા શબ્દોનું શ્રુતલેખન કરે છે.	• સાદા શબ્દોનું શ્રુતલેખન	
Sn619 સરળ વાક્યોનું શ્રુતલેખન કરે છે.	• સરળ વાકયોનું શ્રુતલેખન	
Sn620 સાદા પ્રશ્નોના જવાબ એક શબ્દમાં કે નાનાં વાક્યો માં લખે છે.	• સાદા પ્રશ્નોના જવાબનું સંસ્કૃતમાં લેખન	
Sn621 1 થી 12 સુધીની સંખ્યા શબ્દોમાં અને અંકોમાં લખે છે.	• ૧ થી ૧૨ સુધીની સંખ્યા લેખન	
Sn622 પૂર્ણાંક સંખ્યામાં સમયનું લેખન શબ્દોમાં અને અંકોમાં કરે છે.	• પૂર્ણાંક સંખ્યામાં સમયનું લેખન	

DRAFT

અધ્યયન નિષ્પત્તિઓ	અભ્યાસ બિંદુ	શીખવા શીખવવાની પ્રક્રિયા
Sn623 સરળ ગુજરાતી શબ્દો અને સાદાં વાક્યોનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરે છે.	• ગુજરાતી શબ્દો અને વાક્યોનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ	• લેખન કાર્યમાં ચોક્સાઈ માટે બુલેટીન બોર્ડમાં સંસ્કૃત ભાષાની સરળ સૂક્તિઓ લખાવવી. • વિદ્યાર્થીઓ અંક કાર્ડ અને શબ્દ કાર્ડને જોડી લેખન કરે.
Sn624 ચિત્રોના આધારે તે વસ્તુનું નામ કે ક્રિયા ઓળખે અને સંસ્કૃતમાં લખે છે.	• ચિત્ર અને ક્રિયા આધારિત શબ્દ લેખન	
Sn625 ઉદાહરણ અથવા આપેલ નિર્દેશને આધારે સંસ્કૃત ભાષામાં નવા શબ્દો અને વાક્યોની રચના કરે છે.	• નવા શબ્દોનું સર્જન અને લેખન	
Sn626 કંઠસ્થ કરેલ સુભાષિત કે પદ્યના કોઈ ભાગનું લેખન કરે છે.	• સુભાષિત કે પદ્ય લેખન	
ભાવાત્મક વિકાસ		
Sn627 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ વિષયવસ્તુના આધારે ભારતીય સંસ્કૃતિના સનાતન મૂલ્યો અંગે જાગૃત થશે. તેમજ તેના પાલન માટે તત્પરતા કેળવે છે. (જેમકે સત્ય, અહિંસા, નિર્ભયતા, ભ્રાતૃભાવ, વિવેક, સંયમ, શ્રમ, પ્રાણીપ્રેમ, રાષ્ટ્રનિષ્ઠા વગેરે...)	• દીપપ્રાગટ્ય દ્વારા જન્મદિવસની ઉજવણી • રોજબરોજની દિનચર્યામાં શ્લોકોનો સમાવેશ, • મૂલ્ય સંવર્ધન માટેના પૌરાણિક નાટકો. • માતૃ-પિતૃ દિનની ઉજવણી, • મહાપુરુષોના ચરિત્રો કહેવા. • વિદ્યાર્થીની મૂલ્યનિષ્ઠાને સમૂહમાં બિરદાવવી.	• ભારતીય સંસ્કૃતિના સનાતન મૂલ્યોના વિકાસ માટે પ્રાર્થનાસભા, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો અને ઉત્સવોની ઉજવણી તથા વર્ગખંડમાં મહાપુરુષોના જીવન પ્રસંગની વાર્તા, નાટ્યીકરણ, સંવાદ, એક પાત્રીય અભિનય અને રોલ પ્લે જેવી પ્રવૃત્તિ કરાવવી.
Sn628 પાઠ્યપુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ સુભાષિતો તેમજ શ્લોકો અંગે સભાનતા કેળવે છે. અને વ્યવહારમાં ઉપયોગ કરે છે.		
Sn629 વિવિધ ઉત્સવોની ઉજવણીમાં ભારતીય પરંપરાઓના પાલન માટે પ્રતિબદ્ધ બનશે.		

DRAFT